

II

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

418. PLENÁRIS ÜLÉS 2005. JÚNIUS 8–9-ÉN

Európai gazdasági és szociális bizottság vélemény tárgya: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a polgári és kereskedelmi ügyekben végzett közvetítés egyes szempontjairól”

(COM(2004) 718 final – 2004/0251 (COD))

(2005/C 286/01)

2004. november 16-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

Az EGSZB ezzel kapcsolatos munkájának előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció véleményét 2005. május 23-án elfogadta (előadó: María Candelas SANCHEZ MIGUEL).

A 2005. június 8–9-én tartott, 418. plenáris ülésén (a június 9-i ülésnapon) az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 157 szavazattal 1 ellenében, 1 tartózkodás mellett elfogadta a következő véleményt.

1. Bevezetés

polgárok számára rendelkezésre álló új technológiák segítségével.

1.1 Az Európai Tanács 1999. október 15–16-i tamperei ülése óta az Európai Bizottság olyan jogi eszközök létrehozásán és harmonizálásán munkálkodik, amelyek lehetővé teszik a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség kialakítását, melyben – az Európai Unió határain belül – biztosított a személyek szabad mozgása. A Tanács a bírósági és bíróságon kívüli iratok tagállamok közötti kézbesítésének megkönnyítése végett már korábban⁽¹⁾ rendelkezett ebben a tárgyban. Ezt az intézkedést igen pozitívan fogadták, mivel a polgárok számára nagyobb fokú tájékoztatást biztosít.

1.3 Az első témával kapcsolatban tanácsi rendelet született a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról⁽²⁾. Rendelkezik többek közt az *exequatur* eljárás egyszerűsítéséről, a határozatok végrehajtását megkönnyítő övintézkedések módosításáról, valamint egy európai hatállyal bíró végrehajtható okirat elismeréséről.

1.2 A tamperei Európai Tanács folyományaként az Európai Bizottság arra kérte a tagállamokat, hogy dolgozzanak ki eljárásokat a határozatok elismerésére és végrehajtására, valamint alternatív, bíróságon kívüli eljárásokat a polgári és kereskedelmi ügyekben folyó viták rendezésére. Ezeknek az eljárásoknak a célja egyrészt az egyes tagállamokban a bírósági rendszerek működésének javítása, másrészt az európai adatgyűjtő rendszerek és információs hálózatok megerősítése az európai

1.4 Az Európai Bizottság továbbá javaslatot nyújtott be egy polgári és kereskedelmi ügyekkel foglalkozó Európai Igazságügyi Hálózat létrehozásáról⁽³⁾ szóló határozatra. A javaslat olyan európai igazságügyi együttműködési eszköz létrehozására irányul, melynek célja magánszemélyek, szakemberek, intézmények és közigazgatási szervek tájékoztatása az egyes államokban hatályos, polgári és kereskedelmi ügyekkel kapcsolatos törvényekről és eljárásokról – ez különösen a határokon átnyúló jogviták rendezésében lenne hasznos.

⁽¹⁾ Lásd: A Tanács irányelve a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről [COM(1999)219 final]. EGSZB-velemény: előadó: B. Hernández Bataller. HL C 368., 1999. 12. 20.

⁽²⁾ EGSZB-velemény: előadó: H. Malosse, HL C 117, 2000. 04. 26.

⁽³⁾ COM(2000) 592 final. EGSZB-velemény: előadó: D. Retureau, HL C 139, 2001. 05. 11.

1.5 Az Európai Bizottság 2002-ben tette közzé zöld könyvét, melyben az EU-n belüli vitás ügyek rendezésének egy alternatív, mind a tagállamokkal, mind pedig az érintett felekkel folytatott kimerítő konzultáción alapuló megközelítését vizsgálta. Ennek nyomán nyújtotta be az itt tárgyalt irányelvjavaslatot, mint olyan alkalmas eszközt, amely az eredmények szempontjából hatékony, ugyanakkor megőrzi a polgári és kereskedelmi ügyekben folyó viták rendezéséről szóló nemzeti törvények jellegzetességeit.

1.6 A fentiekre való tekintettel érdemes megemlíteni fogyasztói ügyekben a közvetítés gyakorlatát (*) mint értékes precedenst, mely nagy hagyományra tekint vissza és igen hasznosnak bizonyult, részben annak köszönhetően, hogy beépült a fogyasztóvédelmi törvényekbe. Mivel ez a rendszer az új fogyasztói szokásokhoz is sikeresen alkalmazkodik, jól használható a különféle ágazatokban – a szolgáltatások és az áruk terén egyaránt.

1.7 A bírósági eljárások körében a polgári és kereskedelmi ügyekben végzett közvetítésnek olyan jellemzői vannak, amelyek a közvetítés más formáihoz képest igen fontosak. Egyrészt az igazságszolgáltatási rendszer felépítése az egyes tagállamok kizárólagos hatáskörébe tartozik, másrészt a közvetítés csak akkor lehet a peres ügyek rendezésének értékes módszere, ha a felek abba beleegyeznek. E két jellemző tulajdonság miatt az Európai Bizottságnak korlátozottak a lehetőségei az irányelvjavaslat tartalmát illetően. A cél mindenestre alternatív módszereket találni a vitás ügyek rendezéséhez, azonban – amint arra az Európai Bizottság is felhívta a figyelmet – a tagállamoknak az emberi jogok védelmének alapkövetelményeit kielégítő „hatékony és tisztességes jogi rendszert” kell biztosítaniuk és fenntartaniuk.

2. A javaslat tartalma

2.1 Az irányelvjavaslat célja a belső piacon felmerülő, a polgári és kereskedelmi jog körébe tartozó vitás ügyek rendezésének közvetítés útján történő megkönnyítése. Ehhez értelmezni kell a közvetítés és a közvetítő fogalmát, viszont a tagállamokra kell bízni a közvetítési eljárás jogi szabályozását, és különösen a közvetítőre vonatkozó elvárások meghatározását.

2.2 A közvetítés történhet önkéntes alapon a felek kezdeményezésére, illetve a jogi eljárás megkezdése után. A közvetítésre tehát a felek és a bíróság is utalhat, illetve tehet javaslatot. A felek mindkét esetben azért vesznek igénybe közvetítőt, hogy így kerülhessék el a peres eljárást, illetve ha az már megkezdődött, akkor azért, hogy a közvetítés eredményeinek figyelembevételével annak lefolyása minél egyszerűbb legyen. A felek mindkét esetben kérhetik a közvetítés útján elért eredmény bírói ítélet, határozat vagy egyéb hivatalos okirat útján történő megerősítését.

2.3 A közvetítés lefolyásának tartalma nem használható fel bizonyítékként a peres eljárás során a 6. cikk (1) bekezdésében felsoroltak vonatkozásában, ezzel biztosítva a felek és a közvetítő

tési folyamatban érintettek közötti bizalmasság védelmét. Mind a felek, mind a közvetítő beleegyezésével azonban felhasználható, különösen abban az esetben, ha ez kiskorúak védelmét, illetve egy személy testi vagy lelki épsége sérelmének megelőzését szolgálja.

2.4 Amíg a közvetítés tart, az ügyben indított perrel kapcsolatos elévülési időszakok és egyéb határidők felfüggesztésre kerülnek attól az időponttól kezdve, amikor a felek megegyeznek abban, hogy közvetítést kérnek, illetve amikor a bíróság ezt elrendeli.

3. Megjegyzések az irányelvjavaslathoz

3.1 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak ez a kezdeményezése az Európai Tanács tamperei ülésén hozott intézkedéseinek folytatásaként hasznos eszköznek bizonyul majd az EU-n belüli jogbiztonság növelése szempontjából. A polgári és kereskedelmi ügyekben történő közvetítéssel kapcsolatos európai jogi keret magában foglalja a néhány tagállamban már – leginkább a polgári vitás ügyek rendezésével kapcsolatban – használt eszköz beolvasztását a bírósági eljárásba. Ezzel olyan rendszer jöhetne létre, amely a bíróságok számára lehetővé teszi, hogy peren kívüli közvetítőket javasoljanak, ezáltal egyszerűsödne a vitáknak a felek közös megegyezésével történő rendezése.

3.2 Az irányelvjavaslat célja, hogy minél szélesebb körben kerüljön sor közvetítésre az EU-n belüli bírósági eljárásokban. Ez egyrészt anyagi téren jelent előnyt, mivel csökkennek a perköltségek, másrészt társadalmi szempontból, mivel jelentősen rövidül a máskülönben hosszadalmas polgári perek időtartama. Az eljárások elhúzódása hátrányosan érintheti a feleket (különösen a családjogi perek esetében), nem is szólva az ebből eredő társadalmi problémákról, amelyekkel szembe kell nézniük. A közvetítés mindenestre nem tévesztendő össze a legtöbb tagállamban a jogi eljárás megkezdése előtt általánosan használt békéltető eljárással, mivel ott a felek és ügyvédek próbálnak meg bírói felügyelet mellett közös megegyezésre jutni a per elkerülése érdekében.

3.3 Hangsúlyozni kell, hogy a közvetítőnek fontos szerepe van a megfelelő eredmény elérése érdekében. Ha megbízhatóan és részrehajlás nélkül, valamint titoktartással kezeli az ügyet, illetve – különösképpen – a peres felek mindegyikétől független, az hatékonyabbá teszi a közvetítést és javítja a pozitív kimenetel valószínűségét. A javaslat 4. cikke szerint azonban a feltételek és követelmények meghatározása a tagállamok feladata, minthogy ez ösztönzi a közösségi szintű önszabályozást és az európai magatartási kódexek kidolgozását. Ugyan az irányelvjavaslat nem kizárólag a határokon átnyúló vitás ügyekben végzett közvetítésre van kihegyezve, a közösségi jog terén képzésben kell majd részesíteni a leendő közvetítőket, továbbá mindenképp olyan jogi keretet kell alkotni, amely minden tagállamban elérhetővé teszi ezt a szolgáltatást.

(*) Az Európai Bizottság 2001. április 4-i ajánlása a fogyasztói jogviták közös megegyezésen alapuló rendezésében eljáró, bíróságon kívüli szervekre vonatkozó elvekről – HL L 109, 2001. 04. 19.

3.4 A közvetítésben igen fontos a nyújtott szolgáltatás minőségének biztosítása. A javaslatnak ezért általános iránymutatásokat is tartalmaznia kellene a közvetítői szerep gyakorlásához szükséges követelmények alapvető harmonizációjára nézve. Az első alapkövetelmény az lehetne, hogy a közvetítő – a fogyasztói ügyekben végzett közvetítéssel kapcsolatos ajánlásoknak megfelelően – legyen hozzáértő és független, ennek érdekében pedig nagyobb európai összefogásra van szükség, hogy egységesebbé lehessen tenni a közvetítőképzést és a kinevezési rendszereket.

3.5 Azok az ügyek, amelyekre a polgári és kereskedelmi jogban alkalmazható a közvetítés, kizárásos alapon vannak meghatározva, a nyolcadik preambulumbekkezdés ugyanis kizárja „a bírósági jellegű eljárásokat, úgymint a választott bíraskodás, ombudsman rendszer, fogyasztói panaszrendszer, szakértői határozat, illetve a vita rendezésére hivatalos – jogilag kötelező vagy nem kötelező érvényű – ajánlást kiadó testületek kezelésében lévő eljárások”. Ez feltehetően azért szükséges, mert az említett esetek mindegyikéhez létezik külön közvetítési eljárás. Nem zárhatjuk ki azonban a büntetőjogi vagy adóügyekkel kapcsolatos polgári perekben⁽³⁾ végzett közvetítés lehetőségét. Ezek eredetileg nem szerepelnek a javaslatban, viszont a közvetítés segíthet az effajta polgári peres ügyek megoldásában.

3.6 Az EGSZB egyetért azzal, hogy a személyes adatok, illetve a kapcsolatok bizalmasságát érintő szempontok vonatkozásában egyaránt biztosítani kell a közvetítési folyamat során kezelt mind polgári, mind kereskedelmi jellegű adatok legmagasabb fokú védelmét (6. cikk (1) bekezdés). Azonban semmiképpen sem lenne szabad alkalmazni az effajta adatok bizonyítékként történő felhasználásának tilalmára vonatkozó szabályt abban az esetben, ha az veszélyezteti a kiskorúak jogait vagy a vitában érintett személyek testi vagy lelki épségét.

4. Külön megjegyzések

Mivel a közvetítés önkéntes alapú egyeztető eljárás, amely csak akkor működik, ha mindkét fél kész részt venni benne és elfogadni a kimenetelét, a jövőbeni irányelvnek néhány rendkívül fontos szempontot tisztáznia kellene, hogy az eszköz valóban

jól használható legyen és hogy az európai polgárok bizalommal legyenek iránta. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy figyelembe kell venni az itt következő észrevételeket.

4.1 A közvetítéshez javasolt jogi keret hatásköre korlátozott ugyan a polgári és kereskedelmi ügyekben⁽⁶⁾, azonban a polgári és kereskedelmi jog körébe tartozó perek hatalmas mennyisége ellenére az 1. cikk (2) bekezdésében ki kellene fejteni a keret hatályát, és el kellene vetni a (8) preambulumbekkezdésben olvasható kizáró megfogalmazást. Továbbá más területekkel – így az adó- és adminisztrációs ügyekkel – kapcsolatos polgári és kereskedelmi eljárásokat, sőt, a bűncselekmények következményeként indított polgári pereket is figyelembe kellene venni⁽⁷⁾.

4.1.1 A jövőben – a javaslatnak megfelelően végzett közvetítéssel kapcsolatos tapasztalatok fényében – meg lehetne fontolni az irányelv alkalmazási hatályának adminisztrációs és adóügyekre történő kiterjesztését.

4.2 Problémát okozhatnak a javaslat különböző nyelvi változatai közötti különbségek, ez megnehezítheti az irányelv átvételét⁽⁸⁾. Figyelembe kell venni, hogy az igazságszolgáltatási rendszer felépítése az egyes tagállamok kizárólagos hatáskörébe tartozik, és emiatt a joggyakorlat országonként változhat. Egyértelművé kell tenni, hogy nemcsak a törvényszékek javasolhatnak közvetítést, hanem az igazságügyi szervek is, továbbá hogy nem kizárólag ezeknek a szervezeteknek van joga a közvetítéssel létrejött megegyezés betartatására: azt a nemzeti törvények által arra felhatalmazott bármely állami szerv megteheti.

4.3 Az EGSZB hangsúlyozni kívánja, hogy a közvetítő szerepe a folyamat során végig igen fontos ahhoz, hogy garantálni lehessen annak végrehajtását és hatékonyságát. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak olyan iránymutatásokat kellene javasolnia, amelyek egyaránt biztosítják a tagállamok közötti harmonizáció bizonyos fokát, valamint a közvetítők tekintélyét és rátermettségét. A 4. cikk alatt felsorolandó alapkövetelményeknek a következőket kellene előírniuk a közvetítő számára:

– rendelkezzen megfelelő szintű, oklevéllel igazolt képzettséggel a közvetítés tárgyában;

⁽⁶⁾ Az 1968. szeptember 27-i Brüsszeli Egyezmény meghatározta a polgári és kereskedelmi ügyekben alkalmazható igazságszolgáltatás hatályát.

⁽⁷⁾ Az EGSZB véleményének előadó: D. Retureau, HL C 139, 2001. 05. 11.) 3.7 pontjában már utalt a polgári és kereskedelmi szféra meghatározásának problémájára, és szükségesnek tartotta, hogy konkrét utalások szerepeljenek az Európai Bíróság meghatározásaira. Mivel a büntető- és adóügyi esetekben indított polgári perek nem esnek a javaslat hatályán kívül, valamint olyan dokumentumok kérése is lehetséges, amelyeket a megfelelő igazságügyi szerv jogi kifejezésekkel nem egykönnyen képes behatárolni, egy, az alábbihoz hasonló bekezdést kell a szövegbe illeszteni az érintett felek jogainak védelme érdekében: „az átvető intézménynek a lehető legrugalmasabb módon meg kell határozni azokat a dokumentumokat, amelyek jogi jellegét nem lehet egyértelműen a polgári vagy a kereskedelmi joghoz sorolni, azonban amelyek ezekkel közös vonásokat mutatnak”.

⁽⁸⁾ Az irányelvetervezet német szövegében gyakran előfordul a „Streitschlichtung” kifejezés (a fordító megjegyzése: a magyar szövegben erre a „vitarendezés” kifejezés használatos). A vitarendezés nem egyenlő a közvetítéssel, ugyanis a vitarendező ítélet legalábbis a vitarendező megalapozott javaslata a konfliktus megoldására, míg a klasszikus értelemben vett közvetítő nem foglal állást a konfliktus tartalmával kapcsolatban. Ezért az irányelvetervezet német szövegében a „Streitschlichtung” kifejezés helyett a „Streitbeilegung”(= „vitaelzárás”) kifejezés használandó.

⁽³⁾ CESE 227/2001. HL C 139, 2001. 05. 11.

- legyen független a peres felektől és legyen pártatlan;
- cselekedetei legyenek átláthatóak és azokért vállaljon felelősséget.

Különösen a szolgáltatásnyújtás szabadságát kellene garantálni a tagállamok között, ami – a kisebb országokban – biztosítaná a közvetítő függetlenségét is az érintett felektől.

4.3.1 Az európai magatartási kódex – mint a közvetítők számára előírt követelmények meghatározásának eszköze – kidolgozásának lehetőségét az EGSZB alapvetően üdvözi, azonban ahhoz, hogy ez valóban megállja a helyét, az Európai Bizottságnak – amely ebben az esetben az illetékes testület – figyelembe kellene vennie, hogy a közvetítőként működő

természetes és jogi személyek szakértelme, függetlensége és felelőssége a fentebb – a 4. cikkkel kapcsolatban – javasolt módon mindig biztosított legyen.

4.4 A közvetítés költségeinek problémáját – figyelembe véve az egyes tagállamok igazságügyi jellegzetességeit is – nem lehet egyszerűen az általános perköltségek közé sorolással megoldani. Vagy rögzített díjszabást kellene bevezetni a kérdéses ügytől és annak nagyságrendjétől függően, vagy pedig egy kötelező előleget kellene a feleknek befizetniük, amely lehetővé tenné számukra, hogy megfontolják, érdemes-e ehhez az eljáráshoz folyamodni. A közvetítői eljárás mindazonáltal sohasem szabad, hogy költségesebb legyen a felek számára, mint a bírósági.

Brüsszel, 2005. június 9.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Anne-Marie SIGMUND

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a közegészségügyi problémákkal küzdő országokba történő kivitelre szánt gyógyszeripari termékekkel kapcsolatos szabadalmak kényszerengedélyezéséről”

COM(2004) 737 final – 2004/0258 (COD)

(2005/C 286/02)

2004. december 15-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 251. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció véleményét 2005. május 23-án elfogadta. (Előadó: Paolo BRAGHINI.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. június 8-án tartott 418. plenáris ülésén 64 szavazattal 1 ellenében, 1 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. A vélemény összefoglalása

1.1 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság rendeletjavaslatával, mely alkalmas a WTO Általános Tanácsa 2003. augusztus 30-i határozatának végrehajtására. Ugyancsak nagyra értékeli az Európai Bizottság által a nemzetközi szervezetek és az érdekelt felek körében végzett aktív tevékenységet, mely arra irányult, hogy a gyógyszeripari termelő kapacitással nem rendelkező és elégtelen egészségügyi struktúrákkal bíró fejlődő országok súlyos közegészségügyi problémáira megfelelő megoldásokat találjanak.

1.2 Az EGSZB egyetért a szabadalom vagy kiegészítő szabadalmi oltalmi tanúsítvány (SPC) által védett gyógyszeripari termékek kényszerengedélyeztetésére javasolt eljárással, csakúgy, mint a kidolgozott ellenőrző mechanizmusokkal.

1.3 Az EGSZB azonban határozottabb megfogalmazást ajánl a következők biztosítása érdekében:

- a hatályos jogszabályok teljes mértékű tiszteletben tartása, különösen a gyártási minőség ellenőrzése tekintetében,

- a kényszerengedély megadási feltételeinek (8. cikk) szigorítása, különösen a kényszerengedélyezett és az eredeti gyógyszer megkülönböztetését szolgáló mechanizmusok terén, a Közösségbe vagy harmadik országba történő jogellenes újrakivitel elkerülése érdekében,

- összehangolt erőfeszítés az importáló országok hatóságaival a csalás, hamisítás és az eredeti szándéktól eltérő felhasználás elkerülése érdekében,